

2023, 12 (5), 2928-2950 | Araştırma Makalesi

Din Eğitiminde Girişimcilik Becerisinin Etkinliklerle Kazandırılmasına Yönelik Bir Değerlendirme

Semanur BİNNETOĞLU¹

Sema BAĞ²

Murat TARHAN³

Öz

Eğitim, bireylerin davranışlarını şekillendirmek beceri ve değer kazandırmak için önemli bir araçtır. Günümüzde eğitim öğretim sürecinin önemli bir parçası olan girişimcilik eğitimi ise bilgi, beceri ve değerlerin kazandırılmasının yanı sıra bireylerde girişimci kültürün oluşmasını ve girişimci ruhun (motivasyonun) artırılmasını amaçlamaktadır. Bu nedenle girişimcilik becerisi Türkiye’de öğretim programlarının temel yetkinlikleri arasında yer almaktadır. Yapılan araştırmada Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı girişimcilik eğitimi ve girişimcilik becerisinin kazandırılması bağlamında ele alınmıştır. Program içerisinde yer alan unsurlar girişimcilik eğitimi kapsamında değerlendirilmiş ve girişimcilik becerisinin etkili bir şekilde kazandırılması için (öğrenme alanları ve kazanımlar bağlamında) örnek etkinlik uygulamaları hazırlanmıştır. Veriler nitel araştırma yöntemi kapsamında ele alınmış ve değerlendirme sürecinde betimsel analiz ve içerik analizi tercih edilmiştir.

Araştırmada Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı (DKAP) içerisinde yer alan öğretim içerikleri girişimcilik eğitimi bağlamında değerlendirilmiştir. Din eğitiminde girişimcilik eğitimi ve girişimcilik becerisinin yeri ve önemi, bunların nasıl geliştirilebileceği, girişimcilik becerisinin kazandırılmasında hangi yöntemlerin uygulanması gerektiği, örnek etkinliklerin neler olabileceği gibi sorulara cevap aranmaya çalışılmıştır. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımlardan hareketle girişimcilik eğitimi sürecinde bilgi, beceri ve değer geliştirilmesine yönelik bulgular değerlendirilmiştir. İlgili süreçte “mücadeleci olma, hoş görülü olma, cesaretli olma, dürüst olma, saygılı olma, güvenilir olma çalışkan olma, nezaket kuralları, selamlaşma adabı, iletişim ve konuşma adabı, paylaşmayı sevmeye, yardımlaşmayı sevmeye, kararlı olmak” gibi değerlerin yanı sıra “gelir gider kontrol etme becerisi, etkili iletişim kurma becerisi, plan yapma becerisi, problemle çözme becerisi, iş fikrini ifade etme, tasarım becerisi, girişimcilik becerisi” gibi girişimcilik eğitimi unsurlarına ait bir çok becerinin geliştirilebileceği ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Din Eğitimi, Girişimcilik Eğitimi, Girişimcilik Becerisi, Program

BİNNETOĞLU, S., BAĞ, S., & TARHAN, M. (2023). Din Eğitiminde Girişimcilik Becerisinin Etkinliklerle Kazandırılmasına Yönelik Bir Değerlendirme. İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 12(5), 2928-2950. <https://doi.org/10.15869/itobiad.1374616>

Geliş Tarihi	17.10.2023
Kabul Tarihi	22.12.2023
Yayın Tarihi	31.12.2023
*Bu CC BY-NC lisansı altında açık erişimli bir makaledir.	

¹ Y. Lisans Öğrencisi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü, Bolu, Türkiye, semanurbinnetoğlu@gmail.com, ORCID: 0009-0001-1046-0989

² Y. Lisans Öğrencisi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü, Bolu, Türkiye, semabag@gmail.com, ORCID: 0009-0006-4215-9484

³ Doç. Dr., Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü, Bolu, Türkiye, murattarhan@ibu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8262-8130

2023, 12 (5), 2928-2950 | Research Article

An Evaluation of Teaching Entrepreneurial Skills through Activities in the Religious Education Proses

Semanur BİNNETOĞLU¹

Sema BAĞ²

Murat TARHAN³

Abstract

Education is an important tool to shape the behavior of individuals to impart skills and values. Entrepreneurship education, which is an important part of the education process today, aims to gain knowledge, skills and values as well as to create an entrepreneurial culture in individuals and to increase the entrepreneurial spirit (motivation). For this reason, entrepreneurship skills are among the basic competencies of the curriculum in Turkey. In the research, the curriculum of religious culture and moral knowledge course was discussed in the context of entrepreneurship education and entrepreneurship skills. The elements in the program were evaluated within the scope of entrepreneurship training and exemplary activity practices were prepared (in the context of learning areas and achievements) in order to gain entrepreneurship skills effectively. The data were handled within the scope of qualitative research method and descriptive analysis and content analysis were preferred in the evaluation process.

In the study, the teaching contents of the curriculum of religious culture and moral knowledge course (DKAP) were evaluated in the context of entrepreneurship education: The place of entrepreneurship education, why it is important; How is entrepreneurship training carried out? What methods should be applied to gain entrepreneurial skills? What would be the sample activities? It was tried to search for answers to such questions. Based on the achievements in the Religious Culture and Ethics Course Curriculum, the findings regarding the development of knowledge, skills and values in the entrepreneurship education process were evaluated. "being tolerant, being courageous, being honest, being respectful, being reliable, being hard-working, rules of courtesy, greeting etiquette, communication and speaking etiquette, using a sincere language, being moderate, being balanced in behavior, protecting people's rights " It is aimed to impart many values such as.

Keywords: Education, Religious Education, Entrepreneurship Education, Entrepreneurship Skills, Curriculum

BİNNETOĞLU, S., BAĞ, S., & TARHAN, M. (2023). An Evaluation of Teaching Entrepreneurial Skills through Activities in the Religious Education Proses, *Journal of the Human and Social Science Researches*, 12(5), 2928-2950. <https://doi.org/10.15869/itobiad.1374616>

Date of Submission	17.10.2023
Date of Acceptance	22.12.2023
Date of Publication	31.12.2023
*This is an open access article under the CC BY-NC license.	

¹ Master's Degree Student, Bolu Abant İzzet Baysal University, Faculty of Theology, Department of Philosophy and Religious Sciences, Bolu, Türkiye, semanurbinnetoglu@gmail.com, ORCID: 0009-0001-1046-0989

² Master's Degree Student, Bolu Abant İzzet Baysal University, Faculty of Theology, Department of Philosophy and Religious Sciences, Bolu, Türkiye, semabag@gmail.com, ORCID: 0009-0006-4215-9484

³ Doç. Dr., Bolu Abant İzzet Baysal University, Faculty of Theology, Department of Philosophy and Religious Sciences, Bolu, Türkiye, murattarhan@ibu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8262-8130

Giriş

Fransızca'da "iş yapan" şeklinde ifade edilen "entrepreneure" kelimesinin bir karşılığı şeklinde kullanılan girişimcilik kavramı, zaman içinde farklı eklemeler ile çeşitli şekillerde tanımlanmıştır. Kısaca girişimciliği "yenilik yapabilme, fırsatları değerlendirebilme ve ticari anlamda oluşturulan iş fikrini uygulanabilir hale getirme" şeklinde açıklanmıştır (Yelkikalan vd. 2010). Ülkeler eğitim-öğretim sistemlerini, konjonktürel olarak ihtiyaçlarını, demografik, sosyokültürel, ekonomik ve coğrafi unsurları bağlamında şekillendirmektedirler. Bu nedenle sorunların çözümünde eğitimi bir araç olarak kullanmaktadırlar. Özellikle ekonomik kalkınma ve bu kalkınmanın sürdürülebilirliği açısından girişimcilik eğitim-öğretim süreçlerine dahil edilmektedir. Bu nedenle politika yapımcılar ve yöneticiler devletlerin öğretim programlarında girişimcilik becerisinin küçük yaşlardan itibaren kazandırılmasını amaçlamaktadır ve önemsemektedir (Tarhan ve Gülmez, 2022, s.177).

Türkiye'de eğitim-öğretim sürecinin düzenlenmesinde ve hedeflerinin belirlenmesinde yasal zemini oluşturan Mili Eğitimin genel amaçlarında; "... Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan...Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip...kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek... İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak... (1739 MEB Temel Kanunu, Madde 2)" şeklinde yer alan ifadeler göz önünde bulundurulduğunda girişimcilerin özellikleri ile doğrudan bu açıklamaların bağdaştığı görülmektedir. Öyle ki girişimcilik eğitimi sürecinde özellikle vurgulanan ve bireylerde gerçekleştirilmesi amaçlanan bu özellikler "sevgili olabilmek (vatan sevgisi, millet sevgisi, bayrak sevgisi), öz güven sahibi olmak, çalışkan olmak, yaratıcı ve yenilikçi olmak, sorumluluk sahibi olmak, risk alabilmek, girişimci ruha sahip olmak, yenilikçi ve yaratıcı düşünebilmek, proaktif olmak, başarıya güdüsüne sahip olmak, değişime ve dönüşüme açık olmak gibi daha birçok beceri ve değerle ilişkilendirilebilir (Tarhan, 2018,s.59).

Türkiye'de girişimcilik becerisi "inisiyatif alma ve girişimcilik" ifadesiyle programlarda çocuklara kazandırılması gereken ortak yeterlilikler arasında yer almaktadır. Bu çalışmada "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı" ele alınmıştır. Nitekim ilgili programın niteliği bilim ve teknolojiye yaşanan hızlı değişim, bireyin ve toplumun değişen ihtiyaçları, öğrenme-öğretme teori ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmelerin bireylerin hayatına etkisi ifade edilmiştir. Bu etkinin getirmiş olduğu rol farklılıklarına değinilmiştir. Meydana gelen bu değişimin "bilgiyi üreten, hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkı sağlayan" vb. niteliklerdeki bir bireyi tanımladığı açıklanmıştır. Bu nedenle program, belirlenen niteliklere sahip bireylerin yetişmesine hizmet etmek amacıyla, sadece bilgiyi aktarmaktan ziyade bireysel farklılıklara önem veren hedeflenen değerleri ve becerileri kazandıran, sade ve anlaşılır bir şekilde hazırlanmıştır. Program sarmal yaklaşımı benimseyerek farklı sınıf düzeylerinde çeşitli konularla kazanımların gerçekleştirilmesini

hedeflemiştir. Diğer taraftan bu sürecin önemli bir unsuru olarak bütünsel bir yaklaşımla kazandırılması amaçlanan öğrenme çıktılarına yer verilmiştir (TTKB, 2018,s.3-8).

Eğitim öğretim programlarında özellikle de DKAP (4-8. Sınıflar) sürecinde farklı yaklaşımlar dikkate alınmıştır. Bu yaklaşımların temelinde yapılandırmacı yaklaşım yer almaktadır. Bunun yanı sıra çoklu zekâ kuramı, öğrenci merkezli öğrenme modeli, beceri temelli öğrenme modeli gibi birçok yaklaşım/modelden yararlanılmıştır. Özellikle bütüncül bir bakış açısıyla eğitim öğretim sürecinde kazandırılmak/geliştirilmek istenen bilgi, beceri ve değerlerin hayata aktarılması, yaşantıda karşılığını bulması önemli bir hedef içeriği şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Bu içerikler tutum ve davranışları da barındırmaktadır (TTKB, 2018, s.3-8). İlgili ders programında eğitim sistemi aracılığı ile hedeflenen bilgilerin, davranışların ve becerilerin bireylerde karakteristik karşılıklarının olması amaçlanmıştır. Bu bağlamda ders programında yeterlilikler belirlenmiş ve bu yeterliliklerin içerisinde girişimcilik becerisine de yer verilmiştir. Bu durum "İnisiyatif alma ve girişimcilik: Bireyin düşüncelerini eyleme dönüştürme becerisini ifade eder. Yaratıcılık, yenilik ve risk almanın yanında hedeflere ulaşmak için planlama yapma ve proje yönetme yeteneğini de içerir. Bu yetkinlik, herkesi sadece evde ve toplumda değil işlerine ait bağlam ve şartların farkında olabilmeleri ve iş fırsatlarını yakalayabilmeleri için aynı zamanda iş hayatında desteklemekte; toplumsal ve ticari etkinliklere girişen veya katkıda bulunan kişilerin ihtiyaç duydukları daha özgün bilgi ve beceriler için de bir temel teşkil etmektedir. Etik değerlerin farkında olma ve iyi yönetişimi desteklemeyi de kapsar." ifadeleri ile açıklanmıştır. Türkiye'de öğretim programlarının ortak yeterlilikleri arasında yer alan ve geliştirilmesi amaçlanan girişimcilik becerisinin sistematik, bütüncül bir yaklaşımla kazandırılması önemli bir konudur. Bu nedenle ilgili öğretim programında (DKAP) girişimcilik becerisinin kazandırılması sürecinde kullanılması gereken öğrenme alanlarının, kazanımların, bilgilerin, değerlerin, alt becerilerin kategorize edilmesi önemli görülmüş ve girişimcilik becerisinin etkinliklerle kazandırılabilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nın girişimcilik eğitimi bağlamında değerlendirilmesi amaçlanmış ve aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

İlgili programda (DKAP);

- Girişimcilik becerisinin geliştirilmesi sürecinde kullanılabilecek örnek öğrenme alanları nelerdir?
- Girişimcilik eğitimi kapsamında program dahilinde hangi beceriler ve değerler kazandırılabilir?
- Girişimcilik becerisinin kazandırılması ile ilgili örnek etkinlik uygulamaları nelerdir?

Yöntem

Çalışma sürecinde araştırma yöntemlerinden nitel araştırma unsurlarına başvurulmuştur. Özellikle verilerin toplanmasında doküman inceleme formu kullanılmış, amaçlı örneklem çeşitlerinden birisi olan kolay ulaşılabilir örneklem tercih edilmiştir. Bu örneklem türü (amaçlı örneklem) derinlikli bilgi kümelerine sahip olduğu düşünülen durumların detaylı araştırmasında kullanılmaktadır. Araştırmacıların zaman ve pratiklik açısından özellikle tercih ettiği kolay ulaşılabilir örneklem ise yakın, erişilmesi kolay bir durumun varlığında önemli avantajlar sağlamaktadır (Creswell, 2020,s.291; Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.13). Bu durumda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi

Dersi Öğretim Programı'na ait genel bilgiler girişimcilik eğitimi ve girişimcilik becerisinin kazandırılması bağlamında ele alınmış ve dokümanlar bu kapsamda incelenmiştir.

Çalışma Gurubu

Araştırmanın çalışma gurubunu 2018 yılında Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından yayınlanan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı oluşturmaktadır. Bu öğretim programı 4.5.6.7. ve 8. sınıflara uygulanmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Nitel araştırma sürecinin en önemli veri elde etme araçlarından birisi olan doküman inceleme formu ile araştırmanın verileri elde edilmiştir. Bu form hazırlığından önce hedef konunun belirlenmesi ve araştırma yönergesinin oluşturulması gerekmektedir. Dolayısıyla doküman inceleme formunu herhangi bir konuda detaylı araştırma yapmak isteyen kişinin belirli standartlar çerçevesinde hazırladığı form örneği olarak ifade etmek mümkündür. Verilerinin hazırlanması sürecinde iki adet doküman inceleme formu oluşturulmuştur. Bu formlar şunlardır:

Form 1: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı'na yönelik bilgi ve uygulama içeren dokümanları incelemek amacıyla oluşturulmuştur.

Form 2: DAKP ta girişimcilik becerisinin geliştirilmesi/kazandırılması sürecinde içeriklerin belirlenmesi kapsamında hazırlanmıştır. Bu doğrultuda ilgili form oluşturulurken girişimcilik eğitiminin unsurları (boyut, bilgi, beceri ve değerleri) göz önünde bulundurulmuştur.

Verilerin Analizi

Süreç içerisinde elde edilen verilerin analizinde iki yöntem kullanılmıştır. Çalışmaya konu edilen bilgiler ilgili kaynaklarından doğrudan alıntılanma yöntemi ile aktarılmış ve konu-bağlam ilişkisi kurulmaya çalışılmıştır. Süreç içerisinde öğrencilere öğretilmesi hedeflenen bilgi, beceri ve değerler daha kullanılabilir bir şekilde verilebilir. Bu analiz türünü betimsel analiz şeklinde ifade etmek mümkündür (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s:18). Doğrudan ölçmenin mümkün olmadığı ya da çıplak gözle gözlem yapma imkânı olmadığı durumlarda araştırmacının uzmanlık alanına yönelik bilgileri sistematik bir şekilde düzenlenmesine ve aktarmasına olanak sağlayan içerik analizi yöntemi de kullanılmıştır (Cavitt, 2006; Tavşancıl ve Aslan, 2001). Bu bağlamda araştırma sürecinde girişimcilik eğitimi ve girişimciliğe yönelik temalar doğrultusunda verilerin kategorize edilmesinde betimsel analiz yöntemi, araştırmaya konu olan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nın detaylı bir şekilde değerlendirilmesinde ise içerik analizi kullanılmıştır.

Bulgular

Araştırma süreci hedeflenen amaç doğrultusunda gerçekleştirilmiş ve elde edilen bulgular üç başlık altında yorumlanmıştır. Bu başlıkları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nda "Girişimcilik becerisinin kazandırılmasında kullanılabilecek örnek öğrenme alanları ve kazanımlara yönelik bulgular; Girişimcilik eğitimi kapsamında program içerisinde kazandırılması hedeflenen becerilere yönelik bulgular; Girişimcilik eğitimi kapsamında program içerisinde kazandırılması hedeflenen

değerlere yönelik bulgular, girişimcilik becerisinin kazandırılması ile ilgili örnek etkinlik uygulamalarına yönelik bulgular ” şeklinde ifade etmek mümkündür.

3.1. Girişimcilik Becerisinin Kazandırılmasında Kullanılabilecek Örnek Öğrenme Alanları

Din kültürü ve ahlak bilgisi dersi öğretim programında girişimcilik becerisinin kazandırılması sürecinde girişimcilik eğitimi unsurlarının (bilgi, beceri ve değerlerin) gerçekleştirilebileceği öğrenme alanları araştırma sürecinde incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Bu bağlamda bireylere girişimci becerilerin kazandırılmasında kullanılabilecek örnek öğrenme alanları Tablo 1’de verilmiştir.

Görsel 1. DKAP kapsamında girişimcilik becerisinin kazandırılmasında kullanılabilecek örnek öğrenme alanları.

Öğrenme Alanı	Sınıf	Açıklama
<i>Güzel Ahlak</i>	4. Sınıf	Girişimcilik eğitimi sürecinde girişimciye bulunması gereken değere yönelik kazanımların gerçekleştirilebileceği bir öğrenme alanıdır.
<i>Hz. Muhammed’i (s.a.v) Tanıyalım</i>	4. Sınıf	Hz. Peygamberin ticaret ve sosyal hayata yönelik eylemlerinden hareketle girişimci becerilerin kazandırılması/gerçekleştirilmesi bu öğrenme alanında mümkündür.
<i>Adap ve Nezaket</i>	5. Sınıf	Girişimcilik eğitimi “etkili iletişim becerisi, güzel konuşma becerisi, saygılı olma, hoşgörülü olma vb. (Tarhan, 2019) gibi birçok beceri ve değeri kapsamaktadır. Bu nedenle ilgili öğrenme alanında girişimci unsurların gerçekleştirilmesi mümkündür.
<i>Hz. Muhammed’in (s.a.v) Hayatı</i>	6. Sınıf	Hz. Peygamberin ticaret ve sosyal hayata yönelik eylemlerinden hareketle girişimci becerilerin kazandırılması/gerçekleştirilmesi bu öğrenme alanında mümkündür.
<i>Temel Değerlerimiz</i>	6. Sınıf	Girişimcilik eğitimi sürecinde özellikle girişimcilik eğitiminin değerleri (çalışkan olma, özverili olma, başarılı olma, hoşgörülü olma, sevgili olma (vatan sevgisi, millet sevgisi, bayrak sevgisi), dürüst olma, sabırlı olma (Tarhan, 2019) bu öğrenme alanında kazandırılabilir.
<i>Ahlaki Davranışlar</i>	7. Sınıf	Girişimcilik eğitimi sürecinde özellikle girişimcilik eğitiminin değerleri (çalışkan olma, özverili olma, başarılı olma, hoşgörülü olma, sevgili olma (vatan sevgisi, millet sevgisi, bayrak sevgisi), dürüst olma, sabırlı olma (Tarhan, 2019) bu öğrenme alanında kazandırılabilir.
<i>İslam Düşüncesinde Yorumlar</i>	7. Sınıf	Bu öğrenme alanında ahilik konusu ile ilgili girişimciliğin, zanaat, usta-çırak ilişkisi, meslek sahibi olma, toplum ilişkileri ve girişimci gibi birçok alanda girişimciliğe ait unsurların kazandırılması mümkündür.
<i>Kader İnancı</i>	8. Sınıf	Kader ve kaza inancı çerçevesinde bireylerde kendi iradelerini kontrol altına alabilmek, çaresizlik düşüncesinin üstesinden gelmek, çalışkan olmak, azimli olmak gibi değerlerin yanı sıra iş planı yapabilmek, fikir geliştirebilmek, kendini ifade edebilmek, problem çözmek gibi becerilerin geliştirilmesi hedeflenmiştir.
<i>Zekât ve Sadaka</i>	8. Sınıf	Girişimcilik eğitimi kapsamında, girişimcilik eğitiminin gerekliliklerinden olan paylaşma, yardımlaşma gibi değerlerin kazandırılması amaçlanır.

Görsel 1’de yer alan açıklamalar doğrultusunda girişimcilik eğitimi sürecinde kazandırılması hedeflenen unsurlar ilgili öğrenme alanları kullanılarak gerçekleştirilebilir. Öyle ki, ahlak ve nezaket ile ilgili öğrenme alanlarında girişimcilik eğitiminin değer konuları, yani bireylere kazandırmak istediği karakteristik özellikler, İslam düşüncesinde yorumlar öğrenme alanında ise geçmişten günümüze kadar kurumsal yapısını korumuş gerek ticari gerekse eğitim alanında, hatta vakıflarla sosyal girişimcilik alanında gerçekleştirilen uygulama örnekleri ile girişimcilik eğitiminin ticari, ahlaki, fikri hayata geçirme ve problemlere çözüm üretme becerilerin kazandırılması,

kader inancında girişimcilik motivasyonunun geliştirilmesi (Biz her insanın kaderini kendi çabasına bağlı kıldık (İsra,13) ve bu sayede çalışma/başarma güdüsüne yönelik karakteristik özelliklerin kazandırılması mümkündür. Zekât ve sadaka konu ise girişimcilik eğitiminin finansman süreci ve sosyal girişimcilik konuları ile doğrudan ilişkilendirilebilir.

3.2. Din Kültürü Dersi Öğretim Programında Girişimcilik Becerisinin Kazandırılmasında Kullanılabilecek Kazanımlara, Değerlere ve Becerilere Yönelik Bulgular

Bu başlık altında girişimcilik becerisinin kazandırılması sürecinde Din kültürü ve ahlak bilgisi dersi öğretim programında yer alan kazanımlardan nasıl yararlanılabileceği araştırılmış, değerlendirilmiştir. Bu bağlamda bireylere girişimci becerilerin kazandırılmasında kullanılabilecek örnek kazanımlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. DKAP kapsamında girişimcilik becerisinin kazandırılmasında kullanılabilecek örnek kazanımlar.

Kazanım	Sınıf	Gerçekleştirilebilecek Değerler/Beceriler
4.3.1. Bireyin güzel ahlaklı olmasında dinin rolünü fark eder.	4. Sınıf	Çalışkan Olma, Dürüst Olma, Hoş Görülü Olma, Sabırlı Olma
4.4.3. Hz. Muhammed’in (s.a.v.) doğumu, çocukluk ve gençlik yıllarını özetler.	4. Sınıf	Mücadeleci Olma, Cesaretli Olma, Dürüst Olma, Saygılı Olma, Güvenilir Olma Çalışkan Olma Gelir Gider Kontrol Etme Becerisi, Etkili İletişim Kurma Becerisi, Plan Yapma Becerisi, Problemlerle Çözme Becerisi
5.3.3.İletişim ve konuşma adabına uygun davranır.	5. Sınıf	Nazik Davranma, Hoşgörülü Olma, İnsan Sevgisi, Öz Güven Sahibi Olma, Etkili İletişim Kurma Becerisi, Pazarlama Becerisi, Müşterilerle Etkili İletişim Kurma Becerisi,
6.4.1. Hz. Muhammed’in (s.a.v.) davetinin Mekke Dönemini değerlendirir. ● İlk Müslümanlar ve özelliklerine, (fedakarlık, çalışkan olma, samimi olmak vs.)	6. Sınıf	Çalışkan Olma, Samimi Bir Dil Kullanma, Vicdanlı Olma, Güvenilir Olma, Hoşgörülü Olma, Merhametli Olma, Zorluklarla Mücadele Edebilme Becerisi, Yenilikçi Düşünme Becerisi, Problem Çözme Becerisi, İş Birliği Becerisi, Tahminde Bulunma Becerisi
6.5.1. Toplumumuzu birleştiren temel değerleri fark eder. -Vatanımıza, milletimize, bayrağımıza ve milli marşımıza karşı görev ve sorumluluklarımızı yer verilir. - Şehit ve gazilerimize karşı olan minnet ve şükran borcumuz üzerinde durulur.	6. Sınıf	Birlikte Hareket Etme, Cömert Olma, Sorumluluk Sahibi Olma, Dürüst Olma, Duyarlı Olma (Tarihe, Çevreye ve İnsana), Sevgili Olma (Millet Sevgisi, Bayrak Sevgisi). Tahminde Bulunma Becerisi, Farklılığı Anlama Becerisi/Değişikliği Görme Becerisi, Yaratıcı Düşünme Becerisi, Yenilikçi Düşünme Becerisi, Problem Çözme Becerisi, İş Birliği Becerisi, Yönetim Becerisi, Problem Tanımlama ve Çözme Becerisi.
7.3.1. Güzel ahlaki tutum ve davranışları örneklerle açıklar. ● Kazanımda; “adalet”, “dostluk”, “dürüstlük”, “öz denetim”, “sabır”, “saygı”, “sevgi”, “sorumluluk”, “vatanseverlik” ve “yardımseverlik” değerleri, ilişkili oldukları tutum ve davranışlarla birlikte ele alınır.	7. Sınıf	Birlikte Hareket Etme, Cömert Olma, Sorumluluk Sahibi Olma, Dürüst Olma, Duyarlı Olma (Tarihe, Çevreye ve İnsana), Sevgili Olma (Millet Sevgisi, Bayrak Sevgisi). Tahminde Bulunma Becerisi, Farklılığı Anlama Becerisi/Değişikliği Görme Becerisi, Yaratıcı Düşünme Becerisi, Yenilikçi Düşünme Becerisi, Problem Çözme Becerisi, İş Birliği Becerisi,

		Yönetim Becerisi, Problem Tanımlama ve Çözme Becerisi.
7.3.3. Tutum ve davranışlarında ölçülü olmaya özen gösterir.	7. Sınıf	Cömert Olma, Yardımsever Olma, Sorumluluk Sahibi Olma, Sabırlı Olma, Öz Güven Sahibi Olma, Verdiği Sözde Durma, Dürüst Olma. Fırsatları Görme Becerisi, Problem Çözme Becerisi, İş Birliği Becerisi, Güzel Konuşma ve Müşterilerle Etkili İletişim Kurma Becerisi, Problem Tanımlama ve Çözme Becerisi.
8.1.3. Kaza ve kader ile ilgili kavramları analiz eder. • Kavramlar; ecel, ömür, rızık, tevekkül, başarı, başarısızlık, sağlık ve hastalık ile sınırlandırılır; kavramlar, kaderle ilişkilendirilerek ele alınır.	8. Sınıf	Çalışkan Olma, Cömert Olma, Yardımsever Olma, Sabırlı Olma, Çalışkan Olma, Öz Güven Sahibi Olma, Kişisel Kontrol (Öz Kontrol). Tahminde Bulunma Becerisi, Farklılığı Anlama Becerisi, Yaratıcı Düşünme Becerisi, Yenilikçi Düşünme Becerisi, Problem Çözme Becerisi, İhtiyaç Analizi Becerisi.
8.1.4. Toplumda kader ve kaza ile ilgili yaygın olan yanlış anlayışları sorgular. • Alın yazısı, kara talih, baht, kısmetsizlik gibi kalıp yargılar	8. Sınıf	Çalışkan Olma, Cömert Olma, Yardımsever Olma, Sabırlı Olma, Çalışkan Olma, Öz Güven Sahibi Olma, Kişisel Kontrol (Öz Kontrol). Tahminde Bulunma Becerisi, Farklılığı Anlama Becerisi, Yaratıcı Düşünme Becerisi, Yenilikçi Düşünme Becerisi, Problem Çözme Becerisi, İhtiyaç Analizi Becerisi.
8.2.1. İslam'ın paylaşma ve yardımlaşmaya verdiği önemi ayet ve hadisler ışığında yorumlar.	8. Sınıf	Çalışkan Olma, Cömert Olma, Yardımsever Olma, Sabırlı Olma, Öz Güven Sahibi Olma, Kişisel Kontrol (Öz Kontrol), Dürüst Olma, Duyarlı Olma (Tarihe, Çevreye ve İnsana), Sevgili Olma (Millet Sevgisi, Bayrak Sevgisi). İş Birliği Becerisi, Güzel Konuşma ve Müşterilerle Etkili İletişim Kurma Becerisi, Problem Tanımlama ve Çözme Becerisi.
8.4.1. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) doğruluğu ve güvenilir kişiliği ile peygamberlerin özellikleri arasında ilişki kurar.	8. Sınıf	Sorumluluk Sahibi Olma, Öz Güven Sahibi Olma, Verdiği Sözde Durma, Dürüst Olma, Güvenilir Olma.
8.4.4. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) cesaret ve kararlılığını örnek olaylarla açıklar.	8. Sınıf	Sorumluluk Sahibi Olma, Öz Güven Sahibi Olma, Verdiği Sözde Durma, Dürüst Olma, Güvenilir Olma, Çalışkan Olma. Karar verme becerisi, Etkili iletişim kurma becerisi, Yenilikçi Düşünme Becerisi.

Tablo 2'de yer alan bilgiler doğrultusunda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programında girişimcilik becerisine ait unsurların kazandırılması sürecinde kullanılabilecek kazanımlar ele alınmıştır. Bu bağlamda ilgili kazanımlarla girişimcilik eğitimi sürecinde *"Mücadeleci olma, hoş görülme olma, cesaretli olma, dürüst olma, saygılı olma, güvenilir olma çalışkan olma, nezaket kuralları, selamlaşma adabı, iletişim ve konuşma adabı, samimi bir dil kullanma, ölçülü olma, davranışlarda dengeli olabilmek, farklı düşüncelere saygılı olma, kul hakkını gözetme, kardeşlik duygusunu geliştirme, tevekkül sahibi olma, paylaşmayı sevmek, yardımlaşmayı sevmek, kararlı olmak"* gibi değerlerin yanı sıra *"Gelir gider kontrol etme becerisi, etkili iletişim kurma becerisi, plan yapma becerisi, iş fikrini ifade etmek becerisi, planlı olma becerisi, kendini ifade etme becerisi, problemle çözme becerisi"* gibi girişimcilik eğitimi unsurlarına ait becerilerin geliştirilmesi mümkündür.

Bu noktadan hareketle birçok öğretim programında girişimcilik becerinin

kazandırılmasının önemine dair çalışmalar yapılmıştır. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim programında girişimcilik becerisinin kazandırılmasında kullanılabilecek öğrenme alanları ve kazanımlar bu başlık altında verilmiş etkinliklerle uygulama süreci gösterilmiştir (Bkz. Tablo 3-6).

Bunun yanı sıra eğitim-öğretim süreci içerisinde ilgili programda girişimciliğin boyutları/süreçleri kapsamında kazandırılacak beceri ve değerlere yönelik bilgiler Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: Girişimcilik eğitimi unsurları bağlamında DKAP ders programında kazandırılacak bilgi, beceri ve değerler (Kaynak; Tarhan, 2018)

Alt Temalar	Alt Temalar (Konular)	Beceri	Değer
İş Fikri	Çevremizdeki İnsanlardan Görüş Alarak İş Fikrini Oluşturma,	İş Fikrini İfade Etme Becerisi,	
	Toplumun İhtiyaçlarını Belirleyerek İş Fikrini Oluşturma (İhtiyaç Analizi),	Fırsatları Görme Becerisi, İş Planı Becerisi, İş Yeri Tasarım Becerisi, Tahminde Bulunma Becerisi,	Sabırlı Olma, Öz Güven Sahibi Olma,
	Mekânın Avantajlarını Kullanmak İsteyerek İş Fikrini Oluşturma,	Farklılığı Anlama Becerisi/Değişikliği Görme Becerisi,	Vatansever Olma, Çalışkan Olma, Sorumluluk Sahibi Olma,
	İnsanlara Neye İlgili Duyduklarına Dair Sorular Yöneterek İş Fikrini Oluşturma (Soru Analizi),	Yaratıcı Düşünme Becerisi, Yenilikçi Düşünme Becerisi,	Birlikte Hareket Etme,
Finansman	Bireysel Becerilerimiz Doğrultusunda İş Fikrini Oluşturma,	Problem Çözme Becerisi, İş Birliği Becerisi,	
	Maliyetin Hesaplanması, Kaynak ve Destek Finansmanı, Satış Finansmanı, Kar ve Risk Finansmanı,	Finansman Desteğinin Farkındalığı Becerisi, Gelir ve Gideri Kontrol Etme Becerisi, Maliyeti Hesaplama Becerisi, İhtiyaç Analizi Becerisi, Pazar Analizi Becerisi, Kaynak Analizi Becerisi,	Cömert Olma, Yardımsever Olma, Sorumluluk Sahibi Olma, Sabırlı Olma, Öz Güven Sahibi Olma, Verdiği Sözde Durma, Dürüst Olma,
Ürün Tasarımı ve Üretim	Ürün Talep (Pazar) Araştırması, Ürün Tasarımı, Üretimin Gerçekleştirilmesi/Ürün Prototipinin Oluşturulması,	Ürünün Tasarımı Becerisi, Ürün Kalitesinin Tespiti ve Ürün Tanıtım Becerisi, Broşür Tasarımı Becerisi, Logo Tasarım Becerisi, Reklam Tasarımı Becerisi,	Kişisel Kontrol (Öz Kontrol), Duyarlı Olma (Tarihe, Çevreye ve İnsana), Sevgili Olma (Millet Sevgisi, Bayrak Sevgisi),
Tanıtım ve Pazarlama	Pazar ve Pazarlama Stratejisi, Ürün Kalitesi ve Ayırt Edici Özelliklerinin Tanıtımı, Reklam ve Promosyon	Güzel Konuşma ve Müşterilerle Etkili İletişim Kurma Becerisi, Pazarlama Planı Oluşturma Becerisi, Pazarı Tanımlama Becerisi, Ürünü Tanımlama ve Tanıtma Becerisi, Reklam Tasarımı Becerisi, Promosyonları Belirleyebilme Becerisi,	Çalışkan Olma, Güvenilir Olma, Öz Güven Sahibi Olma,

Yatırım-Sürdürülebilirlik	İş Yeri	Yönetim Becerisi,	Vicdanlı Olma,
	İş Yatırımı ve Yönetimi	Ağ Oluşturma Becerisi,	Hoşgörümlü Olma,
	AR-GE Yatırımları	Problem Tanımlama ve	Merhametli Olma,
	Mesleki Yatırımlar (Müşteri, Personel, Kişisel Gelişim)	Çözme Becerisi,	

Tablo 3'te yer alan bilgiler doğrultusunda din eğitiminde girişimcilik beceresinin kazandırılması sürecinde öğrenilmesi gereken bilgi(konu), beceri ve değerler ifade edilmiştir. Bu bağlamda girişimcilik eğitimi süreci "İş Fikrinin Oluşturulması, Finansman, Ürün Tasarımı ve Üretim, Tanıtım-Pazarlama ve Yatırım-Sürdürülebilirlik" olmak üzere beş boyutta ele alınmıştır. Bu süreç içerisinde kazandırılması gereken unsurlar detaylı bir şekilde verilmiştir.

3. 3. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programında Girişimcilik Becerisinin Geliştirilmesine Yönelik Ders İçerikleri ve Örnek Uygulamalar ile İlgili Bulgular

Bu başlık altında "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı" içerisinde yer alan öğrenme alanı, kazanımlardan hareketle girişimcilik becerisinin geliştirilmesine/kazandırılmasına yönelik etkinlik örnekleri ele alınmıştır. Bu doğrultuda etkinliklerin hazırlanma sürecinde girişimcilik eğitimi unsurları ilgili programa entegre edilmiştir. Eğitim öğretim sürecinde öğrencilerin sınıf içerisinde daha aktif öğrenme yapabilecekleri yöntem ve tekniklerin yanı sıra öğrenci merkezli değerlendirme sürecinin oluşturulmasına dikkat edilmiştir. Aynı zamanda 21.yy becerilerinin kazandırılması, zaman mefhumu göz önünde bulundurulmuş ve aktif bir öğrenme ortamının oluşturulması hedeflenmiştir. Örnek uygulama etkinliklerinin hazırlanması sürecinde Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2020) tarafından yayınlanan Disiplinlerarası Girişimcilik Eğitimi Etkinlikler Kitabı'nda yer alan etkinlik örneklerinden yararlanılmıştır. İlgili etkinlik örnekleri için bkz. Tablo 4-7.⁷

Tablo 4. DKAP ve Girişimcilik eğitiminin finansman süreci ile ilgili etkinlik örnekleri

Etkinlik Künyesi				
Hedeflenen	Bireysel	Plan	Uygulama	Düşünme
Öğrenme Türü	Özellikler			
Etkinliğin Adı	Zekâtım ne kadar?			
Etkinliğin Amacı	Temelde sahip olunan altın gümüş vb. değerleri eşyalara yönelik yapılacak hesaplamalar doğrultusunda zekât gideri ile birlikte gelir-gideri kontrol etme becerisini kazandırmak			
Süre	30+10 dk.			
Öğrenme Süreci	(Bireysel Çalışma)	(Eşli Çalışma)	(Grup Çalışması)	
Öğretim Süreci	Öğretmen etkinlik sürecinde rehber (moderatör) rolündedir.			
Öğrenme Çıktısı	Gelir gider hesabı yapabilir.			
Temel Araç-Gereç ve Materyaller	A4 kağıdı, kalem, hesap makinesi			
Girişimcilik Eğitimi Unsurları ile İlişkilendirme	Yeterlilikler		Performans Göstergesi	
	Boyut	Finansman	Maliyetin hesaplanması sürecinde gider kalemlerini belirler ve bu	
	Bilgi (Konu)	Maliyetin hesaplanması		

⁷ Tablo içerisinde seçenekli ifadelerde tercih edilen yönergeyi göstermek için ilgili kavramlar koyu renkte gösterilmiştir.

	Beceri	Gelir ve gideri kontrol etme becerisi	doğrultuda gelir gider hesabı yaparak zekât miktarı ile ilgili tespitlerde bulunur. Bu süreçte verilen iş yükümlülüğünü yerine getirir.		
	Değer	Sorumluluk sahibi olma, dürüst olma			
Disiplinlerarası Girişimcilik Eğitimi Programı (DAGEP)					
Ders	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi				
Öğrenme Alanı	Zekât ve Sadaka				
Kazanım	8.2.2. Zekat ve Sadaka ibadeti				
Öğretim Stratejisi, Yöntem ve Teknikleri	İşbirlikli Öğrenme	Buluş- Araştırma İnceleme	Tartışma Argümantasyon	Yansıtma	Problem Kurma
	Problem Çözme	Metabiliş	Gösterip Yaptırma	Beyin Fırtınası	Karar Verme
	Girişimci Sözlere Tekniği	Fütüristik Düşünme Tekniği	Girişimcilik Fuarı Tekniği	Girişimci Mektupları Tekniği	Girişimci Oyunlar Tekniği
Ölçme ve Değerlendirme Araçları					
Değerlendirme Araçları	Kontrol Listesi	Gözlem	Yansıtma	Çalışma Yaprakları	Anket
	Bireysel (Öz) Değerlendirme	Akran Değerlendirmesi	Grup Değerlendirme	Rubrik (Dereceli Puanlama Anahtarı)	Tanılayıcı Dallanmış Ağaç
	Kavram Haritası	Zihin Haritası	Kelime İlişkilendirme Testi (KİT)	Yapılandırılmış Grid	Soru Tekniği (Doğru-Yanlış, Eşleştirme)

Etkinlik Süreci					
	Öğretmenin Rolü			Öğrencinin Rolü	
Merak Uyandırma	Öğrencilerin dikkatini etkinliğe çekilmesi amacıyla "bir şirketiniz olsaydı aylık ne kadar kazanırdınız?" sorusu sorulur ve öğrencilerin fikirleri alınır.			Öğrencilerden yönergelere uymaları beklenmektedir. .	
1	Dört kişilik grup oluşturulur. Sonrasında öğrencilere çalışma yaprakları dağıtılır. Verilen yönergeler doğrultusunda öğrencilerin süreçte aktif olmaları beklenir. Öğrencilerin soruları cevaplanır. Beyin fırtınası yapılır.			Öğrencilerden çalışma yaprağında sunulan bilgilerin incelemeleri beklenmektedir.	
2	Öğretmenden öğrencilerin inceleme süreci bittikten sonra çalışma yaprağındaki problem durumunun çözümüne odaklanır. Bu problemin çözümü için öğrencilerden düşünce geliştirmeleri istenir. Öğrencilerin fikirleri not edilir. Öğrencilere rehberlik edilir			Öğrencilerden düşüncelerini ifade etmesi, açıklaması ve diğer arkadaşlarının düşüncelerini de not etmesi beklenmektedir.	

3	<p>Etkinlik süresince gerekli olan materyaller öğrencilere dağıtılır. Etkinliğin ilk aşamalarındaki tartışma sürecinde ortaya çıkan fikirlerden hareketle öğrencilerin grup olarak çalışmaları öğretmen tarafından organize edilir.</p> <p>Not: Süreç içerisinde maliyetleri belirlemek için internet üzerinden araştırma yapabilecekleri hatırlatılır.</p> <p>Grup çalışma süresince öğretmen grupları gözlemler ve öğrencilere rehberlik ederek ihtiyaç duydukları bilgi ulaşmalarına ve var olan bilgilerin şekillendirmelerine yardımcı olur.</p>	<p>Görevin başında öğrencilerin kare hesaplayabilmek için giderleri belirlemek gerektiğini fark etmeleri beklenmektedir. Bunun için bir önceki aşamada yapılan tartışmayı göz önünde bulundurarak tüm gider kalemlerini belirlemeleri ve buna ilişkin hesaplamalar yapmaları beklenmektedir. Ayrıca maliyet hesaplamalarını yaparken kullandıkları verinin gerçeğe uygun olması için araştırma yapmaları beklenmektedir. Gruplardan aktif olmaları ve fikirlerini açıkça ifade etmeleri beklenmektedir.</p>
Değerlendirme	<p>Öğretmen grupların süreç içerisinde gelir ve gider kontrollerini yaparak mevcut hesaplamaların sınıf içerisinde paylaşılmasını ister. Süreç boyunca izlenecek adamlara ilişkin hazırladığı kontrol listesi ile hedeflenen beceri ve kazanımları gerçekleştirip gerçekleştirmediğini değerlendirir.</p>	<p>Grup sözlerin hazırladıkları kar planının gerçekçeleri sınıfa sunmaları beklenmektedir. Bu süreçte grupların karşılıklı bilgilerini paylaşmaları, önemli gördükleri noktaları not edip tartışmaları ve anlamadıkları durumlara açıklık getirmeleri beklenmektedir. Avantajlı ve dezavantajlı durumlara yönelik çıkarımda bulunmaları istenmektedir.</p>

Etkinliklerde Hedeflenen 21. Yüzyıl/ Üst Düzey Düşünme Becerileri

İletişim Becerileri,	Finansal Okuryazarlık Becerisi	Bilgi ve Medya Okuryazarlığı	Liderlik,
İşbirlikli Çalışma,	Eleştirel Düşünme,	Sosyal Sorumluluk,	Yenilikçi Düşünme
Girişimcilik,	Analitik Düşünme,	Karar Verme,	Bilimsel Süreç Becerileri,

Çalışma Yaprağı Örneği

Durum: Bir şirket sahibisiniz ve aylık geliriniz ile yardımlar yapmak istiyorsunuz. Bu yardımlar için dini inancınız ve ibadet kurallarınız çerçevesinde zekât ibadetini gerçekleştirebilmek için bazı hesaplamalar yapmanız gerekli.

Görev: Sizden beklenen şirketin aylık gelirinize göre ne kadar zekât verilmesi gerektiğini hesaplamanızdır.

İpucu: Zekât hesaplaması yaparken verilen tabloyu iyi değerlendirmeniz ve aylık hesabı yıla çevirmeniz size yardımcı olacaktır.

Malın Cinsi	Nisap Miktarı	Zekât Oranı
Altın (22-24 Ayar)	85 gr.	%2.5 (Kırkta bir)
Gümüş	561 gr.	%2.5 (Kırkta bir)
Para	85. gr. altın değerinde	%2.5 (Kırkta bir)
Ticaret Malları	85. gr. altın değerinde	%2.5 (Kırkta bir)

Önemli: Ay (Kamer) yılına göre senelik hesaplama (bilanço) çıkarılır. Borçlar bu hesaplama çıkarıldıktan sonra hesapta kalan bütçenin %2,5'u zekât olarak verilir. Aşağıdaki tabloya göre bu şirketin yıllık zekât vereceği miktar ne kadardır? Toplam aylık 935.000 TL'dir.

Aktif	
Dönen varlıklar	630
Duran varlıklar	305
Toplam	935

Tablo 5. DKAP ve Girişimcilik eğitiminin yatırım süreci ile ilgili etkinlik örnekleri

Etkinlik Künyesi					
Hedeflenen Öğrenme Türü	Bireysel Özellikler	Plan	Uygulama	Düşünme	
Etkinliğin Adı	Din kültürü ve ahlak bilgisi sınıfında neler olmalı?				
Etkinliğin Amacı	Öğrencilerin okula yönelik düşünce geliştirerek din kültürü ve ahlak bilgisi dersinde sınıf ortamının düzenlenmesine yönelik araştırma sorularını oluşturmalarını ve elde ettikleri veriyi sunmalarını sağlamak				
Süre	40 dk.				
Öğrenme Süreci	(Bireysel Çalışma)	(Eşli Çalışma)	Grup Çalışması		
Öğretim Süreci	Öğretmen eğitim sürecinde rehber olarak çocuklara yardımcı olacaktır.				
Öğrenme Çıktısı	Okula yönelik düşünce geliştirerek araştırma soruları oluşturur ve verileri sıklık tablosu ve sütun grafiği ile gösterir.				
Temel Araç-Gereç ve Materyaller	A3 kağıdı , renkli kalemler				
Girişimcilik Eğitimi Unsurları ile İlişkilendirme	Yeterlilikler	Performans Göstergesi			
	Boyut	Yatırım	Din kültürü ve ahlak bilgisi sınıfında bulunması gereken özellikleri ortaya çıkaracak araştırma sorularını oluşturur. Elde ettiği verileri tablo ve grafik şeklinde sunabilir. Grup arkadaşları ile beraber çalışarak, iş birliği yaparak yaratıcı fikirler ortaya koyabilir.		
	Bilgi (Konu)	Mesleki yatırımlar			
	Beceri	Problem tanımlama ve çözme becerisi			
	Değer	Hoşgörülü olma			
Disiplinlerarası Girişimcilik Eğitimi Programı (DAGEP)					
Ders	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi				
Öğrenme Alanı	5.5 Çevremizde Dinin İzleri				
Kazanım	5.5.1 Mimarimizde yer alan dini motifleri incelem				
Öğretim Stratejisi, Yöntem ve Teknikleri	İşbirlikli Öğrenme	Buluş-Araştırma İnceleme	Tartışma-Argümantasyon	Yansıtma	Problem Kurma
	Problem Çözme	Metaboliş	Gösterip Yaptırma	Beyin Fırtınası	Karar Verme
	Girişimci Sözleri	Fütüristik Düşünme	Girişimcilik Fuarı Tekniği	Girişimci Mektupları	Girişimci Oyunlar
	Tekniği	Tekniği		Tekniği	Tekniği
Ölçme ve Değerlendirme Araçları					
	Kontrol Listesi	Gözlem	Yansıtma	Çalışma Yaprakları	Anket
	Bireysel (Öz) Değerlendirme	Akran Değerlendirmesi	Grup Değerlendirmesi	Rubrik (Dereceli Puanlama Anahtarı)	Tanılayıcı Dallanmış Ağaç
	Kavram Haritası	Zihin Haritası	Kelime İlişkilendirme Testi (KIT)	Yapılandırılmış Grid	Soru Tekniği (Doğru-Yanlış, Eşleştirme)
Etkinlik Süreci					
	Öğretmenin Rolü		Öğrencinin Rolü		
Merak Uyandırma	Dersin başlangıcında bireylere “farklı okullardaki din kültürü ve ahlak bilgisi sınıflarının nasıl tasarlandığına hiç dikkat ettiniz mi yahut gördünüz mü? sorusunu sorar ve öğrencilerden yanıtları alır. Sonrasında hazırlanan görseller öğrencilere gösterilir. Öğretmen izletilen görsellerdeki dikkat çekici unsurları sorar.		Öğrencilerin sorulan sorulara ilişkin görüş belirtmeleri ve açıklamalar yapmaları, sunulan görselleri incelemeleri ve dikkatlerini çeken durumları not almaları beklenmektedir.		

1	<p>Öğretmen tarafından oluşturulan gruplara yaprakları dağıtılır. Öğretmen, bir din kültürü ve ahlak bilgisi sınıfında olması istenilen özellikleri tespit etmek için araştırma sorularının hazırlanması ile ilgili yönergeyi sunar. Öğretmenden gruplarla etkili iletişim kurması yöneltilen sorulara doğrudan cevap vermek yerine bireylerin yaşantılarında yola çıkarak doğru sonuca ulaşmalarına yönelik yapıcı yönlendirme yapması beklenmektedir.</p> <p>Not: Öğretmenden grupların karşılıklı değerlendirme yapabileceği bilgi ortamının oluşturulması beklenmektedir.</p>	<p>Öğrencilerden eğitim sürecinde yönergelere uymaları ve araştırma sorularını hazırlamaları beklenmektedir.</p>
2	<p>Tüm gruplar sorularını hazırladıktan sonra Öğretmen grup liderlerinin ya da sözcülerinin gruba ait bilgileri aktarmasını ister.</p> <p>Gruplardan sorularını paylaşmaları sürecinde moderatör rolü üstlenir ve oluşturulan tartışma ortamında araştırma sorularına son düzenlemeleri yaparak süreci nihayete erdirmeleri istenir.</p>	<p>Öğrencilerin sorularını diğer gruplar ile paylaşması beklenmektedir.</p> <p>Sorularını sınıf ortamında ifade eden grupların açıklamaları diğerleri tarafından not edilir. Kayıt altına alınan notlara yönelik fikirler sınıf ortamında paylaşılır.</p>
3	<p>Öğretmen ders sonunda öğrencilerden hazırladıkları araştırma sorularını çevrelerinde yer alan insanlara uygulamalarını ister. Her öğrencinin en az on kişiyle görüşmesi gerektiği belirtilerek ders bitirilir. Öğrencilere edindikleri bilgileri/verileri yaş veya cinsiyete göre ifade etmeleri ve bunu da grafikte göstermeleri gerektiği açıklanır.</p>	<p>Öğrencilerden hazırladıkları anketi çevrelerindeki insanlara uygulayarak Dün kültürü ve ahlak bilgisi sınıfında bulunması gerekenlere ilişkin veri toplamaları beklenmektedir.</p>
4	<p>Öğretmenden, bir sonraki derste elde edilen verilere ve bu verilerin toplanılması sürecinde yönelik kısa bir değerlendirmeden sonra etkinlik ile ilgili sürece öğrencilerin dahil edilmesi beklenir.</p>	<p>Öğrencilerden araştırma sorularına verilen cevaplar ve oluşturulan görsellerden hareketle düşüncelerini açıklamaları beklenmektedir.</p>
5	<p>Süreçte öğretmen tarafından öğrenciler çalışma yaprağının ikinci bölümüne yönlendirilir. Tablo ve grafikler ile ilgili bilgi ve tecrübe paylaşımı yapılır.</p>	<p>Öğrencilerden gruplarını ifade eden ve hazırlanan ya da hazırlanacak olan grafik ve tabloları sunmaları, yorumlamaları beklenmektedir.</p>
Değerlendirme	<p>Öğretmen grupların sunduğu bilgileri sınıf ortamında değerlendirme, karşılaştırma yapacak tartışma ortamını oluşturur. Öğrencilerin avantaj ve dezavantajlı durumları değerlendirmesine olanak sağlar. Fırsat verir. Bir moderatör gibi süreci organize eder. Kontrol listesine odaklanır ve uygular. Hedeflerin gerçekleşip gerçekleşmediğini kontrol eder.</p>	<p>Öğrencilerden süreçte edindikleri tecrübeleri ve bilgileri aktarmaları beklenmektedir. Fikirlerini ifade ederek eksikliklerini fark etmeleri, farklılığı anlamaları, problemin çözümüne yönelik alternatif düşünce geliştirmeleri, arkadaşlarının fikirlerine saygı duyarak görüşlerini hoşgörü ile karşılamaları beklenmektedir.</p>

Etkinliklerde Hedeflenen 21. Yüzyıl/ Üst Düzey Düşünme Becerileri

İletişim Becerileri	Liderlik	Finansal Okuryazarlık Becerisi	Bilgi ve Medya Okuryazarlığı
İşbirlikli Çalışma	Eleştirel Düşünme	Sosyal Sorumluluk	Yenilikçi Düşünme
Girişimcilik	Analitik Düşünme	Karar Verme	Bilimsel Süreç Becerileri

ÇALIŞMA YAPRAĞI

Görev 1: Bir din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmeni olduğunuzu düşününüz. Öğrencilerinizin teneffüslerde keyifli vakit geçirmelerine ve eğlenerek öğrenmelerine imkan sağlayacak bir sınıf tasarlamayı planlıyorsunuz. Bu nedenle öğrencilerinizin sınıfta olması gereken özellikleri ortaya çıkarmak için araştırma sorusu hazırlamanız gerekmektedir.

ARAŞTIRMA SORULARIMIZ

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.

Görev 2: Araştırma sorularından elde ettiğiniz veriyi-bilgiyi sıklık tablosu ve sütun grafiği ile ifade ediniz. Sınıf ortamında olması gereken özelliklere yönelik bilgilerinizi sınıfta paylaşınız.

Not: Araştırma sürecinde tecrübe ve bilgilerinizi avantajlar ve dezavantajlar şeklinde değerlendirerek değerlendiriniz.

Tablo 5. DKAP ve Girişimcilik eğitiminin ürün tasarımı ve üretim süreci ile ilgili etkinlik örnekleri

Etkinlik Künyesi				
Hedeflenen Öğrenme Türü	Bireysel Özellikler	Plan	Uygulama	Düşünme
Etkinliğin Adı	Hac yolculuğum			
Etkinliğin Amacı	Çevresel faktörlerden, insanların düşüncelerinden, ihtiyaçlarından yola çıkarak tasarım ve düşünme becerisinin geliştirilmesini sağlamak			
Süre	40 dk.			
Öğrenme Süreci	(Bireysel Çalışma)	(Eşli Çalışma)	(Grup Çalışması)	
Öğretim Süreci	Öğretmen eğitim ve uygulama sürecinde rehber görevindedir.			
Öğrenme Çıktısı	Çevre, arkadaş, öğretmen vb. kişilerle görüşme yaparak fikrini hayata geçirecek düşünce geliştirme ve tasarım eyleminde bulunur.			
Temel Araç-Gereç ve Materyaller	Renkli A3 kağıtları, renkli fon kartonu , makas , yapıştırıcı , çeşitli süsler			
Girişimcilik Eğitimi Unsurları ile İlişkilendirme	Yeterlilikler		Performans Göstergesi	
	Boyut	Ürün tasarımı ve üretim		Verilen yönergeler doğrultusunda fikrini gerçekleştirmek için düşünce geliştirir ve tasarım eyleminde bulunur.
	Bilgi (Konu)	Ürün tasarımı		
	Beceri	Yenilikçi düşünme, yaratıcı düşünme		
	Değer	Sorumluluk sahibi olma, çalışkan olma, yaratıcı olma, yenilikçi olma		
Disiplinlerarası Girişimcilik Eğitimi Programı (DAGEP)				

Ders	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi				
Öğrenme Alanı	Hac ve Kurban				
Kazanım	7.2.2 Haccın yapılışını özetler				
Öğretim Stratejisi, Yöntem ve Teknikleri	Buluş-Araştırma İnceleme	Tartışma-Argümantasyon	Yansıtma	Problem Kurma	
	Problem Çözme	Gösterip Yaptırma	Beşin Fırtınası	Karar Verme	
Ölçme ve Değerlendirme Araçları					
Değerlendirme Araçları	Kontrol Listesi	Gözlem	Yansıtma	Çalışma Yaprakları	Anket
	Bireysel (Öz) Değerlendirme	Akran Değerlendirme	Grup Değerlendirme	Rubrik (Dereceli Puanlama Anahtarı)	Tanımlayıcı Dallonmuş Ağaç
	Kavram Haritası	Zihin Haritası	Kelime İlişkilendirme Testi (KİT)	Yapılandırılmış Grid	Soru Tekniği (Doğru-Yanlış, Eşleştirme)
Etkinlik Süreci					
	Öğretmenin Rolü		Öğrencinin Rolü		
Merak Uyandırma	Öğretmen sınıfta broşür tasarımlarının çocukların ilgilerini çekip çekmediğine yönelik sorular sorarak sınıfı motive eder. Tasarım konusunda çocukların ön bilgileri yoklanır ve ilgileri çekilir.		Öğrenci Sorulan sorulara ilişkin görüş belirtmeleri ve açıklamalar yapılır beklenmektedir.		
	1	Öğretmen tarafından önceden hazırlanan ve farklı şekil ve görsellerden oluşan broşür örnekleri etkinlik sürecinde örnek olarak gösterilir. Öğrencilerin fikirleri sorgulanır.	Öğrencilerden konu ile ilgili düşünce geliştirmeleri ve fikirlerini paylaşmaları beklenmektedir.		
	2	Öğretmen sınıfta iki kişilik gruplar oluşturur. Çalışma yapraklarını dağıtır. Kendileri ile ilgili yönergeleri sınıfa aktarır. İlgili süreç, şirket, uygulama ile ilgili bilgi verdikten sonra, soruları cevaplandırır.	Öğrencilerden öğretmeni dikkatli bir şekilde dinlemeleri ve çalışma kağıdında yer alan yönergelere uygulamaları beklenir.		
Değerlendirme	3	Öğretmen sınıfta materyallere ve tasarıma yönelik bilgiyi tekrarlar yönergeleri okuyarak etkinliği başlatır. Not: Kareli kağıtlarda yer alan kutucukları zemin olarak düşünmeleri gerektiği söylenir. Etkinlik sürecinde öğretmen öğrencilere odaklanır ve hedefe uygun yönlendirme yapar. İhtiyaç doğrultusunda yardımcı olur. Not: Kontrol altında internet erişimine izin verilebilir.	Öğrencilerden yönergeler doğrultusunda tasarımlarını oluşturmaları beklenir.		
		Öğretmen öğrencilerin yaptıkları tasarımları sınıfta anlatmalarını, süreç içerisindeki tecrübelerini ve bilgilerini aktarmalarını ister. Karşılaştırmalı, tartışma olanağı mümkün olan, akran öğrenmesine yönelik eğitim ortamı oluşturur. Hedeflenen çıktılarının gerçekleşip gerçekleşmediğine yönelik değerlendirme yapar.	Öğrencilerden tasarımlarını ve tasarım süreci içerisinde edindikleri bilgi beceri ve değerleri ifade etmeleri beklenir. Tartışma ortamına katılmaları istenir.		

Etkinliklerde Hedeflenen 21. Yüzyıl/ Üst Düzey Düşünme Becerileri			
İletişim Becerileri	Liderlik	Finansal Okuryazarlık Becerisi	Bilgi ve Medya Okuryazarlığı
İşbirlikli Çalışma	Eleştirel Düşünme	Sosyal Sorumluluk	Yenilikçi Düşünme
Girişimcilik	Analitik Düşünme	Karar Verme	Bilimsel Süreç Becerileri

BROŞÜR TASARIM ÖRNEKLERİ

Tablo 6. DKAP ve Girişimcilik eğitiminin yatırım teması ile ilgili etkinlik örnekleri

Etkinlik Künyesi					
Hedeflenen Öğrenme Türü	Bireysel Özellikler	Plan	Uygulama	Düşünme	
Etkinliğin Adı	Araştırma sorularım neler?				
Etkinliğin Amacı	İş yeri tasarımı ile ilgili araştırma soruları hazırlayabilir ve verileri değerlendirme yapabilir.				
Süre	30 +10 dk.				
Öğrenme Süreci	(Bireysel Çalışma)	(Eşli Çalışma)	(Grup Çalışması)		
Öğretim Süreci	Öğretmen eğitim öğretim sürecinde yönlendirme yapmaktadır.				
Öğrenme Çıktısı	İş yeri tasarımı ile ilgili düşüncelerini ifade eder				
Temel Araç-Gereç ve Materyaller	A3 kağıdı, renkli kalem				
Girişimcilik Eğitimi Unsurları ile İlişkilendirme	Yeterlilikler		Performans Göstergesi		
	Boyut	Yatırım	İş yeri ile ilgili düşünce geliştirir ve fikirlerini açıklar. Araştırma sorusu hazırlar ve değerlendirmelerde bulunur. İş yükümlülüklerini yerine getirir. Uyumlu çalışır ve fikirlerini açıklar.		
	Bilgi (Konu)	İş yeri			
	Beceri	İş yeri tasarımı becerisi			
	Değer	Sabırlı olma, sorumluluk sahibi olma, çalışkan olma			
Disiplinlerarası Girişimcilik Eğitimi Programı (DAGEP)					
Ders	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi				
Öğrenme Alanı					
Kazanım					
Öğretim Stratejisi, Yöntem ve Teknikleri	İşbirlikli Öğrenme	Buluş-Araştırma İnceleme	Tartışma-Argümantasyon	Yansıtma	Problem Kurma
	Problem Çözme	Metabiliş	Gösterip Yaptırma	Beyin Fırtınası	Karar Verme
	Girişimci Sözlere Tekniği	Fütüristik Düşünme Tekniği	Girişimcilik Fuarı Tekniği	Girişimci Mektupları Tekniği	Girişimci Oyunlar Tekniği
Ölçme ve Değerlendirme Araçları					

Değerlendirme Araçları	Kontrol Listesi	Gözlem	Yansıtma	Çalışma Yaprakları	Anket
	Bireysel (Öz) Değerlendirme	Akran Değerlendirme	Grup Değerlendirme esi	Rubrik (Dereceli Puanlama Anahtarı)	Tanulayıcı Dallanmış Ağaç
	Kavram Haritası	Zihin Haritası	Kelime İlişkilendirme Testi (KİT)	Yapılandırılmış Grid	Soru Tekniği (Doğru-Yanlış, Eşleştirme)

Etkinlik Süreci

	Öğretmenin Rolü	Öğrencinin Rolü
Merak Uyandırma	Derse öğrencilerin ilgileri fıkra anlatılarak çekilmeye çalışılır. Sonrasında öğrencilere “Herhangi bir ankete katılarak fikrilerinizi ifade ettiniz mi? Araştırmacılar herhangi bir konu hakkında size hiç soru yöneltti mi? sordu mu?” gibi sorular sorulur. Sorulara öğrencilerin aktif katılımı ile cevap verecekleri bir ortam oluşturulur. Öğretmen öğrencilerin yönergeye bağlı kalarak fikir üretmelerini ister.	Öğrencilerden öğretmenin verdiği yönergelere uymaları ve görüşlerini ifade etmeleri beklenir. Süreç içerisinde aktif olmaları istenir.
1	Öğrenmenden öğrencilere şu yönergeyi okur: Araştırma soruları hazırlanırken sizce hangi unsurlara dikkat edilir” Sonrasında tartışma ortamı oluşturularak araştırma sorularının hazırlanması sürecinde dikkat edilecek hususlar sınıfta ifade edilir. Araştırma sorularının gözlemlenebilir bir olay ya da durumla ilişkilendirilmesi gerektiği açıklanır. Not: Öğrencilere örnek araştırma soruları gösterilebilir.	Öğrencilerden öğretmenin ifadelerini dinlemeleri, not almaları ve araştırma sorularının hazırlanma sürecinde dikkat edilecek hususları belirlemeleri ve fikirlerini sınıfta paylaşmaları beklenmektedir.
2	Öğretmen sınıfta öğrencileri gruplara ayırır. Çalışma yapraklarını dağıtarak, önceden belirlenen durumun incelenmesini ifade eder. Öğrencilerin etkinlik sürecindeki görevlerinin araştırma sorularını hazırlamak olduğunu açıklar. Öğretmen gözlem yaparak, öğrencilere ihtiyaç halinde yardımcı olur. Öğretmen grup sözcülerinin belirlenmesi gerektiğine yönelik açıklamalarda bulunur. Not: İhtiyaç duyulması halinde internetten yararlanılabilir.	Öğrencilerden araştırma sorularını hazırlamaları beklenmektedir. Öğrenciler grup sözcülerini belirler.
3	Öğretmen tarafından gruplar eşleştirilir. Öğrencilerden hazırladıkları soruları birbirlerine sormaları istenir. Aynı zamanda karşılık değerlendirme ortamının oluşturulması sağlanır.	Öğrenciler eşleştikleri gruplarla soruları paylaşır ve bu soruları uygular. Bunun yanı sıra soruların belirlenen kritereler doğrultusunda hazırlanıp hazırlanmadığı tartışılır.

Değerlendirme	Öğretmenler gruplarının hazırladığı soruları tartışmak için uygun ortamın sağlanması beklenmektedir. Öğretmenler süreç boyunca hedeflenen beceri ve kazanımların gerçekleşme durumuna yönelik değerlendirme yapabilmeleri adına kontrol listesini uygulamaları beklenmektedir.	Öğrencilerden süreç içerisinde hazırladıkları ve uyguladıkları araştırma sorularını paylaşmaları, tartışmaları, edindikleri bilgi, beceri ve değerleri ifade etmeleri beklenmektedir.
---------------	--	---

Etkinliklerde Hedeflenen 21. Yüzyıl/ Üst Düzey Düşünme Becerileri			
İletişim Becerileri	Liderlik	Finansal Okuryazarlık Becerisi	Bilgi ve Medya Okuryazarlığı
İşbirlikli Çalışma	Eleştirel Düşünme	Sosyal Sorumluluk	Yenilikçi Düşünme
Girişimcilik	Analitik Düşünme	Karar Verme	Bilimsel Süreç Becerileri

Çalışma Yaprağı

Öğrencinin Görüşme Formu Örneği

Durum: Bir dini danışmanlık ve manevi rehberlik kurumuna sahip olduğunuzu düşünün. Danışanlarınızın problemlerini daha hızlı çözebilmek adına birtakım düzenlemeler yapacaksınız. Hedefiniz danışanlarınızın beklentilerini belirlemek ve bu beklentiler doğrultusunda gerekli düzenlemeleri yapmaktır.

Görev: Değerli öğrenciler bu etkinlikte sizden bireylerin beklentilerine yönelik düşünceleri ifade edebilecekleri soruları hazırlamanız beklenmektedir.

SORULARIMIZ

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Bu başlık altında tasarlanan etkinliklerde Şekil 1’de yer alan girişimcilik eğitiminin unsurları (boyut, bilgi, beceri ve değerleri) ile Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programının ilişkilendirilmesi sağlanmaya çalışılmıştır. Özellikle etkinliklerde şu özelliklere dikkat edilmiştir:

Etkinlik Künyesi: Etkinliğin genel bilgilerinin, hedef ve öğrenme çıktılarının yer aldığı bölümdür. Aynı zamanda girişimcilik eğitimi sürecine yönelik ilgili programla ilişkilendirilen unsurlarda bu bölümde yer almaktadır.

Disiplinlerarası Girişimcilik Eğitimi Programı (DAGEP): Bu bölümde gerçekleştirilmesi hedeflenen girişimcilik eğitimi unsurlarının Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı ile entegrasyonu yapılmıştır. Öğrenme alanı ve kazanımlara yer verilmiştir. Kullanılan öğrenme yöntemleri ve teknikleri açıklanmıştır.

Ölçme ve Değerlendirme Araçları: Bu başlık altında hedeflenen bilgi, beceri ve değerlerin gerçekleşip gerçekleşmediğini değerlendirebilmek için ölçme araçlarına yer verilmiştir.

Etkinlik Süreci: İlgili süreçte öğretmen ve öğrencilere yönelik eğitim-öğretim sürecinin uygulama yönergeleri anlatılmıştır.

Etkinliklerde Hedeflenen 21. Yüzyıl/ Üst Düzey Düşünme Becerileri: Bu başlıkta ise öğretimi hedeflenen hassas beceriler ifade edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Bu başlık altında çalışma sürecinde elde edilen bulgulara yönelik değerlendirilmeler yapılmış ve ilgili sonuçlar aşağıda açıklanmıştır:

Özellikle öğretim programlarında ilgili becerilerin kazandırılması hususunda yurt içinde ve yurt dışında yapılan çalışmalar incelendiğinde girişimcilik eğitimi süreçlerinde beceri eğitiminin önemi görülmektedir. Öyle ki Japonya’da İlkokullarda girişimcilik becerisinin kazandırılması sürecinde gerçekleştirilen etkinlik ve uygulamalar ilkokuldan itibaren farklı ders programlarına yerleştirilmiş ve bu bağlamda “*Bilgi işlem gücü, Müzakere gücü, Yasal güç, Hayal gücü, Tasarım gücü*” (柳沼 [Yaginuma], 2010) gibi becerilerin kazandırılması hedeflenmiştir. Bunun yanı sıra Devci ve diğerleri (2018) fen bilimleri dersi öğretim programında karar verme, analitik düşünme, takım çalışması, yaratıcı düşünme, iletişim, girişimcilik becerilerinin geliştirilmesine yönelik gereklilikten bahsetmişlerdir. Diğer taraftan Gömleksiz ve Kan (2009) yağmış oldukları çalışmada Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme ve girişimcilik becerilerini kazandırmadaki etkisine ve önemine yönelik değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Selanik Ay ve Acar (2016) ise girişimcilik becerisinin sınıf öğretmenliği bölümü açısından önemli olduğunu vurgulamışlar ve girişimcilik becerisinin geliştirilmesi sürecinde sınıf öğretmenlerine düşen sorumluluk ve yeterliliklere yönelik bulguları ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra Baltaoğlu ve Diktaş (2017) değer kavramını Kuran-ı Kerim çerçevesinde ele almış ve “Adil olma, aile bütünlüğüne önem verme, özürlük, bağımsızlık, barış, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma” gibi değerleri ayetlerle temellendirerek öğretim programlarında bu şekliyle yer verilebileceğini açıklamışlardır. Bu bağlamda ilgili değerlerin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı’nda da bu şekliyle kullanılması mümkündür. Girişimcilik becerisi değerleri ile doğrudan örtüşmektedir.

Çalışma sürecinde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim programında girişimcilik eğitime ait unsurların kazanılabileceği öğrenme alanları incelenmiş ve bu öğrenme alanları “Güzel Ahlak (4. Sınıf) Hz. Muhammed’i (s.a.v) Tanyalım (4. Sınıf), Adap ve Nezaket (5. Sınıf), Hz. Muhammed’in (s.a.v) Hayatı (6. Sınıf), Temel Değerlerimiz (6. Sınıf), Ahlaki Davranışlar (7. Sınıf), İslam Düşüncesinde Yorumlar (7. Sınıf), Kader İnancı (8. Sınıf), Zekât ve Sadaka (8. Sınıf)” şeklinde ifade edilmiştir. İlgili öğrenme alanlarından hareketle girişimcilik eğitimi sürecinde kazandırılacak bilgi ve beceriler belirlenmiş bu doğrultusunda etkinlik örnekleri hazırlanmıştır.

Bu doğrultuda alan yazına katkı sağlaması açısından öğrenme alanları daha detaylı bir şekilde girişimcilik eğitimi boyutları da dikkate alınarak çalışılabilir. Öyle ki öğrenme alanlarının değiştirilmesi hususu ya da revizyonu çerçevesinde yine bu girişimcilik eğitimi süreçleri ile ilgili farklı çalışmalar oluşturulabilir.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımlardan hareketle girişimcilik eğitimi sürecinde bilgi, beceri ve değer geliştirilmesine yönelik

bulgular değerlendirilmiş ve ilgili süreçte “Mücadeleci olma, hoş görülü olma, cesaretli olma, dürüst olma, saygılı olma, güvenilir olma çalışkan olma, nezaket kuralları, selamlaşma adabı, iletişim ve konuşma adabı, samimi bir dil kullanma, ölçülü olma, davranışlarda dengeli olabilme, farklı düşüncelere saygılı olma, kul hakkını gözetme, kardeşlik duygusunu geliştirme, tevekkül sahibi olma, paylaşmayı sevme, yardımlaşmayı sevme, kararlı olmak” gibi değerlerin yanı sıra “Gelir gider kontrol etme becerisi, etkili iletişim kurma becerisi, plan yapma becerisi, problemle çözme becerisi” gibi girişimcilik eğitimi unsurlarına ait becerilerin geliştirilebileceği ifade edilmiştir.

Kazanımlar doğrultusunda alan yazında girişimcilik eğitimi süreçlerinde ifade edilen (bkz. Şekil1) beceriler ve değerler detaylı bir şekilde ilişkilendirilecek alan yazına katkı sağlamak mümkündür. Ayrıca DKAP çerçevesinde girişimcilik eğitiminde değerlerin ve karakter eğitiminin geliştirilmesine yönelik çalışmaların da alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Etkinliklerin hazırlanması süreci temelde “Etkinlik künyesi, disiplinlerarası girişimcilik eğitimi programı (DAGEP), Ölçme ve değerlendirme araçları, Etkinlik süreci, Etkinliklerde hedeflenen 21. Yüzyıl/ Üst düzey düşünme becerileri, Çalışma yaprağı” olmak üzere beş temada ele alınmıştır. Bu temalarda eğitim öğretim sürecinde uygulama yönergeleri açık bir şekilde ifade edilmiştir. Öyle ki etkinlik künyesi ile ilgili temada etkinliğin genel bilgileri, hedef ve öğrenme çıktıları, girişimcilik eğitimi sürecine yönelik ilgili programla ilişkilendirilen unsurlar gibi bilgi içeriklerine yer verilmiştir. Disiplinlerarası girişimcilik eğitimi programı (DAGEP) temasında ise girişimcilik eğitimi unsurlarının Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı ile entegrasyonu yapılmıştır. Öğrenme alanı ve kazanımlara yer verilerek süreç içerisinde kullanılacak öğrenme yöntemleri ve teknikler açıklanmıştır. Ölçme ve değerlendirme araçları temasında hedeflenen bilgi, beceri ve değerlerin gerçekleşip gerçekleşmediğini değerlendirebilmek için kullanılacak örnek ölçme araçları ifade edilmiştir. Etkinlik süreci temasında öğretmen ve öğrencilere yönelik eğitim-öğretim sürecinin uygulama yönergeleri ele alınmıştır. Etkinliklerde hedeflenen 21. yüzyıl/ üst düzey düşünme becerileri temasında ise süreçte öğretilmesi hedeflenen hassas beceriler ifade edilmiştir. Çalışma yaprakları temasında ise etkinlik süreci içerisinde yönergesi verilen bilgilerin uygulama süreçlerine yer verilmiştir.

Etkinliklerle öğrenme çerçevesinde farklı etkinlik tasarımlarının hazırlanarak girişimcilik eğitiminin DKAP içerisinde kazandırılması mümkündür ve bu bağlamda alan yazına katkı sağlaması muhtemeldir

Değerlendirme	İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme
Etik Beyan	<i>Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.</i>
Benzerlik Taraması	Yapıldı – Ithenticate
Etik Bildirim	itobiad@itobiad.com
Çıkar Çatışması	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.
Finansman	Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.
Yazar Katkıları (Makale Çift veya Üç Yazarlı olduğu taktirde)	Çalışmanın Tasarlanması: 1. Yazar (25), 2. Yazar (%25), 3. Yazar (%50) Veri Toplanması: 1. Yazar (%40), 2. Yazar (%10), 3. Yazar (%50) Veri Analizi: 1. Yazar (%40), 2. Yazar (%10), 3. Yazar (%50) Makalenin Yazımı: 1. Yazar (%50), 2. Yazar (%10), 3. Yazar (%40) Makale Gönderimi ve Revizyonu: 1. Yazar (%20), 2. Yazar (%20), 3. Yazar (%60)

Peer-Review	Double anonymized - Two External
Ethical Statement	<i>It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.</i>
Plagiarism Checks	Yes – Ithenticate
Conflicts of Interest	The author(s) has no conflict of interest to declare.
Complaints	itobiad@itobiad.com
Grant Support	The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.
Author Contributions (If the article is written by two or three authors)	Design of Study: 1. Yazar (%25), 2. Yazar (%25), 3. Yazar (%50) Data Acquisition: 1. Yazar (%40), 2. Yazar (%10), 3. Yazar (%50) Data Analysis: 1. Yazar (%40), 2. Yazar (%10), 3. Yazar (%50) Writing up: 1. Yazar (%50), 2. Yazar (%10), 3. Yazar (%40) Submission and Revision: 1. Yazar (%20), 2. Yazar (%20), 3. Yazar (%60)

Kaynakça / References

Baltaoğlu A. G. ve Diktaş A. (2017). Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Değerlerin Kur'an'da Yer Alan Değerlerle Karşılaştırılması. *Turkish Studies*, Volume 12/28, P. 117-139

Cavitt, M. E. (2006). A content analysis of doctoral research in beginning band education, 1958-2004. *Journal of Band Research*, 42(1), 42.

Creswell J.W. (2020) Eğitim Araştırmaları. Çeviri Editörü: Halil Ekşi. EDAM Yayınları. İstanbul.

Deveci, İ. , Konuş, F. Z. ve Aydıız, M. (2018). 2018 Yılı Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı Kazanımlarının Yaşam Becerileri Açısından İncelenmesi. *Cukurova University Faculty of Education Journal*, 47 (2), 765-797. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/cuefd/issue/40033/413514>

Gömleksiz, M. N. ve Kan, A. Ü. (2009). Sosyal bilgiler dersi öğretim programının eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme ve girişimcilik becerilerini kazandırmadaki etkililiğinin belirlenmesi (Diyarbakır ili örneği) . *Fırat Üniversitesi Doğu Araştırmaları Dergisi* , 8 (1) , 39-49 .

Selanik Ay T. ve Acar Ş. (2016). Sınıf Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisi Kazandırmaya Yönelik Görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi Cilt:15 Sayı:58 (960-976)*.

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2018). Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi Öğretim programı. Erişim Adresi: <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=318> 26.09.2023 tarihinde indirilmiştir.

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2020). *Dsiplinlerarası Girişimcilik Eğitimi Etkinlikler Kitabı*. Editör: Murat Tarhan. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayınları. Ankara.

Tarhan M. (2019). Girişimcilik Pedagojisine Giriş. Pegem Akademi Yayıncılık.

Tarhan M. (2020) Disiplinler Arası Girişimcilik Eğitimi Etkinlik Kitabı. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayınları. Ankara.

Tarhan M. ve Gülmez A (2022). Japonya eğitim sistemi içerisinde girişimcilik becerisinin yeri ve önemi: Öğretim içerikleri ve örnek uygulamalar. *Tarih Okulu Dergisi*, 15(57), 1283 - 1314.

Tavşancıl, E. ve Aslan, E. (2001). Sözel, Yazılı ve Diğer Materyaller için İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri. Epsilon Yayınevi

Yaginuma, H. [柳沼久] (2010). Kigyooka Nooryoku to Kyooiku. *Hosei University Journal for Regional Policy Studies [起業家能力と教育. 法政大学地域研究センター紀要「地域イノベーション」]*, (3), 63-77. Tokyo https://hurin.ws.hosei.ac.jp/wp-content/uploads/2019/11/vol3_063077.pdf, Erişim tarihi: 28.01.2021.

Yelkikalan N. ve Akatay A. (2010) Dünya ve Türkiye Üniversitelerinde Girişimcilik Eğitimi: Karşılaştırmalı Bir Analiz, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 12 (19), s: 51-59.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayıncılık.